

บทที่ 2

บททั่วไปเกี่ยวกับการขายทอดตลาด

1. ความหมายและลักษณะของการขายทอดตลาด

การขายทอดตลาดเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อใดไม่มีผู้ใดทราบได้แน่ชัด เพียงแต่พบข้อมูลว่าในช่วงต้นศตวรรษที่ห้าสิบ ชาวกรีกได้จัดให้มีการขายทอดตลาดผู้หญิงที่บรรลุนิติภาวะแล้วโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแต่งงาน ในขณะที่ชาวโรมันเป็นชนชาติแรกที่ได้จัดให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้¹ กรณีเป็นการที่เอกชนเลียนแบบจากการที่รัฐขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดมาได้จากข้าศึก ซึ่งการขายทอดตลาดทรัพย์สินโดยรัฐจะมีผู้รับผิดชอบด้านการคลังของรัฐ (Quaestor) เป็นผู้ดำเนินการ² ส่วนชาวจีนได้จัดให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินส่วนเกินเพื่อหาเงินให้แก่ผู้นำศาสนาและวัด และชาวอังกฤษได้จัดให้มีการขายทอดตลาดหนังสือและงานศิลปะเป็นประจำในช่วงปีค.ศ. 1600³

การขายทอดตลาดในประเทศไทยนั้นเริ่มปรากฏชัดเจนตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งผู้ดำเนินการขายทอดตลาดในสมัยนั้นจะเป็นชาวต่างประเทศที่เข้ามาทำการค้าขายในประเทศไทย ต่อมา ในช่วงปีพ.ศ. 2439 ประเทศไทยได้เริ่มใช้การขายทอดตลาดเป็นขั้นตอนหนึ่งของการบังคับคดีตามคำพิพากษา โดยพระราชบัญญัติกระบวนพิจารณาความแพ่ง รตนโกสินทรศก 115 หมวดที่ 16 ว่าด้วยการบังคับเร่งให้สำเร็จตามคำพิพากษา มาตรา 96 ถึงมาตรา 107 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อเอาเงินมาชำระหนี้ตามคำพิพากษาไว้⁴

¹วิกรม เมาลานนท์. สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 13

(พ.ศ. 2516 – พ.ศ. 2517) น. 8453-8460.

²ปรกรณ์ นิลประพันธ์. สรุปกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการขายทอดตลาด.

(คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมาย : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546).

³Stone, Brenda. "Online Auctions Research Paper". <<http://www.ucs.mun.ca/~bstone/research.htm>>.

⁴ไพฑูลย์ เมฆมานะ. "ปัญหาการขายทอดตลาดทรัพย์สินของเจ้าพนักงานบังคับคดี".

(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548).

การขายทอดตลาดมีความหมายตาม Black's Law Dictionary ว่าการขายทรัพย์สินให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุด⁵ ส่วน Encyclopedia Britannica ให้ความหมายของการขายทอดตลาดไว้ว่าการซื้อและขายทรัพย์สินด้วยวิธีประมูลราคาแข่งโดยเปิดเผย จนกระทั่งผู้ทอดตลาดซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ขายทรัพย์สินได้ตกลงขายทรัพย์สินให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุด⁶ และ Oxford Advanced Learner's Dictionary ให้ความหมายของการขายทอดตลาดไว้ว่าเหตุการณ์ของการขายทรัพย์สินที่ปรากฏแก่สาธารณะว่าทรัพย์สินนั้นถูกขายให้แก่บุคคลผู้ซึ่งเสนอราคาทรัพย์สินนั้นสูงที่สุด⁷

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า "ขายทอดตลาด" ไว้ว่า การขายทรัพย์สินที่กระทำโดยเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไปด้วยวิธีเปิดโอกาสให้ผู้ซื้อผู้ราคากัน ผู้ใดให้ราคาสูงสุดและผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้หรือด้วยกริยาอย่างอื่นตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด ผู้นั้นเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินนั้น⁸

การขายทอดตลาดในกฎหมายไทยแต่เดิมเรียกว่า "การขายเลหลัง"⁹ การขายทอดตลาดเป็นการซื้อขายชนิดหนึ่งซึ่งมีวิธีการพิเศษออกไปกว่าการซื้อขายธรรมดาในแง่วิธีการตั้งและการตกลงราคา กล่าวคือ การขายทอดตลาดเป็นการขายโดยเปิดเผยเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปทำการเสนอซื้อโดยผู้ราคากัน ผู้ใดเสนอซื้อโดยให้ราคาสูงสุดโดยปกติก็ได้ทรัพย์สินนั้นไป ผู้เสนอซื้อนี้เรียกว่า "ผู้ผู้ราคา" ในการขายทอดตลาดนั้นผู้ขายทรัพย์สินไม่ได้เสนอขายทรัพย์สินต่อบุคคลใด

⁵Black's Law Dictionary 2000 (Seventh Edition): "Auction" means a sale of property to the highest bidder.

⁶Encyclopedia Britannica: "Auction" means the buying and selling of real and personal property through open public bidding. The traditional auction process involves a succession of increasing bids or offers by potential purchasers until the highest and final bid is accepted by the auctioneer, who is an agent of the seller.

⁷Oxford Advanced Learner's Dictionary: "Auction" means a public event at which things are sold to the person who offers the most money for them.

⁸ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, 2546) น. 183.

⁹อัมพร จันทรวิจิตร. คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ คำประกัน จำนอง จำนำ ตัวแทน นายหน้า ประกันภัย รับขน และเก็บของใน คลังสินค้า. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2517) น. 90.

บุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง และการขายทอดตลาดจะบริบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้ทำการสนองรับคำเสนอซื้อซึ่งเรียกว่า "ผู้ทอดตลาด" แสดงความตกลงด้วยการเคาะไม้หรือด้วยกริยาอื่นอย่างใดอย่างหนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด¹⁰ ในการขายทอดตลาดส่วนใหญ่จะมีการกำหนดราคาขั้นต่ำ (Reserve Price) ไว้ด้วยเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการขายทรัพย์สินในราคาที่ไม่สมควรและก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย¹¹ การขายทอดตลาดจึงมิใช่การซื้อขายธรรมดา เพราะถึงแม้ผู้ขายทรัพย์สินมีเจตนาจะขายทรัพย์สินหนึ่งและผู้ซื้อทรัพย์สินก็มีเจตนาจะซื้อทรัพย์สินนั้นก็ตาม แต่การตกลงราคาทรัพย์สินนั้นจะเกิดขึ้นโดยการเสนอสู้ราคากัน และผู้เสนอราคาสูงสุดที่เป็นที่พอใจแก่ผู้ทอดตลาดจึงจะได้รับคำสนองให้เป็นผู้ซื้อทรัพย์สินนั้น¹²

ในการพิจารณาว่าจะซื้อขายทรัพย์สินด้วยการขายทอดตลาดหรือการซื้อขายธรรมดา ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่างๆของผู้ขายทรัพย์สินนั่นเอง โดยที่การขายทอดตลาดจะใช้ได้ผลดีเป็นพิเศษสำหรับการซื้อขายทรัพย์สินที่ไม่อาจกำหนดราคาได้โดยง่าย ซึ่งการกำหนดราคาทรัพย์สินที่ทำได้นั้นเกิดขึ้นได้ด้วยหลายสาเหตุ เช่น ชนิดของทรัพย์สิน ที่ตั้งของทรัพย์สิน วงจรทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อทรัพย์สิน การขึ้นลงของราคาตลาด หรืออุปสงค์อุปทาน เป็นต้น การขายทอดตลาดนั้นมีข้อดีตรงที่สามารถกำหนดระยะเวลาของการขายทรัพย์สินให้สนองต่อความต้องการของผู้ขายทรัพย์สินได้ นอกจากนี้ เมื่อได้ขายทอดตลาดทรัพย์สินแล้วก็ไม่ต้องเสียเวลาในการเจรจาต่อรองเงื่อนไขและข้อกำหนดของสัญญาซื้อขายอีก เนื่องจากเงื่อนไขและข้อกำหนดต่างๆที่กำหนดโดยผู้ขายทรัพย์สินจะถูกเปิดเผยตั้งแต่ก่อนทำการขายทอดตลาดอยู่แล้ว และจะไม่มีเปลี่ยนแปลงใดๆ ผู้ซื้อทรัพย์สินเพียงแต่ตัดสินใจเรื่องของราคาทรัพย์สินเท่านั้น ดังนั้น ผู้ซื้อทรัพย์สินจะต้องเป็นฝ่ายตรวจสอบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน รวมทั้งสถานะทางกฎหมายหรือข้อเท็จจริงอื่นๆที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ก่อนที่จะมีการขายทอดตลาดแล้ว ส่วนข้อด้อยของการขายทอดตลาดอยู่ตรงที่ราคาทรัพย์สินอาจจะต่ำกว่าที่ผู้ขายทรัพย์สินต้องการ ซึ่งผู้ขายทรัพย์สินอาจได้

¹⁰ ศุภณัฐนิศา ศาสตร มหาวิตถาลัยธรรมศาสตร ชมรมนิตศาสตร มธ. ' 12. คู่มือปฏิบัติการทำสัญญาซื้อขาย. (คณะนิติศาสตร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร, 2532) น. 13 (อรรถสํานา).

¹¹ Mould, Graham. Bateman on Auction with Forms, Precedents and Statutes. (London : The Estates Gazette, 1908) p. 156.

¹² เดือน จิตรกร. คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเอกเทศสัญญา (ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ). (คณะรัฐศาสตร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร, 2510) น. 89 (อรรถสํานา).

ราคาทรัพย์สินที่สูงขึ้นหากได้มีการต่อรองราคาในการซื้อขายธรรมดา เว้นเสียแต่ว่าจะได้ทำการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดที่มีประสิทธิภาพจนได้กลุ่มผู้ซื้อราคาที่มีศักยภาพ¹³

การขายทอดตลาดมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ¹⁴ คือ

- (1) ผู้ทอดตลาดเป็นผู้ดำเนินการ
- (2) ผู้ทอดตลาดเป็นตัวแทนของผู้ขายทรัพย์สินหรือเป็นผู้ขายทรัพย์สินนั่นเอง
- (3) การขายทอดตลาดเปิดให้มีการแข่งขันราคาโดยเปิดเผย
- (4) ผู้เสนอราคาสูงสุดที่ผู้ทอดตลาดยอมรับราคาเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินนั้น

ผู้ทอดตลาดเป็นตัวจักรสำคัญที่จะอำนวยความสะดวกให้การขายทอดตลาดดำเนินไปได้ ทั้งนี้ ผู้ทอดตลาดอาจเป็นผู้ขายทรัพย์สินของตนเองโดยไม่เปิดเผยว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของตนเองก็ได้ แต่โดยปกติผู้ทอดตลาดมักจะเป็นตัวแทนของผู้ขายทรัพย์สิน โดยผู้ทอดตลาดไม่จำเป็นต้องได้รับมอบอำนาจจากผู้ขายทรัพย์สินเป็นลายลักษณ์อักษร¹⁵ ผู้ทอดตลาดมีความหมายตาม Black's Law Dictionary ว่าบุคคลซึ่งได้รับมอบอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายให้ขายสินค้าหรือที่ดินของบุคคลอื่นด้วยการขายทอดตลาดโดยได้รับค่านายหน้าหรือค่าธรรมเนียม แต่เดิมเรียกผู้ทอดตลาดว่า Vendue Master ด้วย ผู้ทอดตลาดเป็นตัวแทนของผู้ขายทรัพย์สิน¹⁶ จนกระทั่งถึงเวลาที่ตกลงขายทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุด เมื่อนั้นผู้ทอดตลาดจะกลายเป็นตัวแทนของผู้ซื้อทรัพย์สินไปโดยปริยาย ซึ่งเมื่อผู้ทอดตลาดทำบันทึกการขายทอดตลาดไว้ในทันทีที่การขายทอดตลาดบริบูรณ์ก็ย่อมผูกพันทั้งผู้ขายทรัพย์สินและผู้ซื้อทรัพย์สิน โดยการที่ผู้ทอดตลาดเป็นตัวแทนโดยปริยายของผู้ซื้อทรัพย์สินนี้จะเป็นการยกเว้นหลักทั่วไปที่ว่าตัวแทนของผู้ขายทรัพย์สินไม่อาจจะทำการแทนผู้

¹³Good, Steven L., Hammond Celeste M. "Real Estate Auctions -- Legal Concerns for an Increasingly Preferred Method of Selling Real Property". Real Property, Probate and Trust Journal 40 (Winter 2006) pp. 765-822.

¹⁴ปกรณ โฉมประพันธ์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 2.

¹⁵Mould, Graham, *supra* note 11, pp. 16-17.

¹⁶Black's Law Dictionary 2000 (Seventh Edition): "Auctioneer" means a person legally authorized to sell goods or lands of other persons at public auction for a commission or fee. The auctioneer is the property owner's agent up to the moment when a purchaser's bid is accepted, when the auctioneer becomes the purchaser's agent.

ซื้อทรัพย์สิน เว้นแต่จะได้รับมอบอำนาจอย่างชัดแจ้ง โดยข้อยกเว้นลักษณะนี้จะใช้ได้เฉพาะในการขายทอดตลาดเท่านั้น¹⁷

ผู้ทอดตลาดมีหน้าที่ที่จะต้องใช้ความสามารถของตนเพื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ได้ราคาสูงที่สุด ซึ่งรวมถึงการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดอย่างกว้างขวางแพร่หลาย นอกจากนี้ ผู้ทอดตลาดยังมีหน้าที่ที่จะต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญแก่ผู้ขายทรัพย์สินด้วย เช่น คดีระหว่าง Eaddy กับ Dorn ปีค.ศ. 1986¹⁸ ที่ศาลประเทศสหรัฐอเมริกาตัดสินให้ผู้ทอดตลาดรับผิดชอบผู้ขายทรัพย์สิน เมื่อผู้ทอดตลาดทราบว่าผู้เสนอราคาสูงสุดเป็นผู้บกพร่องทางจิต แต่กลับไม่แจ้งให้ผู้ขายทรัพย์สินทราบ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ศาลประเทศสหรัฐอเมริกาไม่เคยวินิจฉัยอย่างชัดแจ้งถึงหน้าที่ของผู้ทอดตลาดที่มีต่อผู้ขายทรัพย์สิน มีแต่เพียงแนวโน้มที่จะเทียบเคียงใช้มาตรฐานหน้าที่ของนายหน้าค้าอสังหาริมทรัพย์ที่มีต่อผู้ขายอสังหาริมทรัพย์ กล่าวคือนายหน้าค้าอสังหาริมทรัพย์มีหน้าที่ต้องกระทำการโดยสุจริตอย่างยิ่งเพื่อรักษามผลประโยชน์ของผู้ขายอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นเพราะศาลประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นว่าผู้ทอดตลาดมีบทบาทคล้ายกับนายหน้านั้นเอง¹⁹ โดยในคดีระหว่าง Lindsey กับ Coulter ปีค.ศ. 1998²⁰ นั้น ศาลประเทศสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยว่าผู้ขายทรัพย์สินได้ให้ความไว้วางใจหรือความเชื่อมั่นแก่ผู้ทอดตลาด และผู้ทอดตลาดถูกผูกพันให้ต้องกระทำการโดยสุจริตอย่างยิ่ง ซื่อสัตย์ และจริงใจต่อผู้ขายทรัพย์สิน

ผู้ทอดตลาดแบ่งได้ 3 ประเภท คือ เจ้าพนักงานที่ทำการขายทอดตลาดตามอำนาจในหน้าที่ราชการหรืออำนาจกฎหมาย เอกชนซึ่งประสงค์จะขายทรัพย์สินของตนเป็นครั้งคราว และผู้ประกอบการอาชีพขายทอดตลาด²¹ ซึ่งถ้าหากมิได้มีการยกเว้นไว้เป็นกรณีพิเศษ ผู้ทอดตลาดจะต้องมีใบอนุญาตให้ทำการขายทอดตลาดด้วย²²

ในทางปฏิบัติทั่วไปของการขายทอดตลาดจะมีการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดด้วย ซึ่งจะมีการระบุรายละเอียดในการขายทอดตลาด เช่น วัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการขาย

¹⁷ Mould, Graham, *supra note 11*, pp. 16-17, 30-31.

¹⁸ Eaddy v Dorn (1986, S.C. Ct. App.) 345 S.E.2d 513.

¹⁹ Good, Steven L., Hammond Celeste M, *supra note 13*.

²⁰ Lindsey v Coulter (28 November 1998, Tenn. Ct. App.).

²¹ พิพัฒน์ จักรางกูร. "ข้อพิพาทในการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาล". *บทบัญญัติ* 31, 2 (มิถุนายน 2517) น. 270-286.

²² Mould, Graham, *supra note 11*, p. 1.

ทอดตลาด เป็นต้น รวมทั้งเงื่อนไขต่างๆที่ผู้ทอดตลาดประสงค์จะให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้ก่อนที่จะมีการขายทอดตลาด²³ รวมทั้งระบุชื่อบุคคลที่สามารถติดต่อเพื่อขอทราบข้อมูลเพิ่มเติมได้ด้วย²⁴ โดยการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดจะทำโดยวิธีใดก็ได้เพียงแต่ให้บุคคลทั่วไปได้ทราบก็เป็นอันใช้ได้²⁵ แต่ในทางปฏิบัติที่ถือทำกันอยู่ก็คือการลงประกาศหนังสือพิมพ์ การลงโฆษณาทางเว็บไซต์ และการออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เป็นต้น ซึ่งช่วยทำให้บุคคลทั่วไปมีโอกาสทราบถึงการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดดังกล่าวได้เป็นอย่างดี โดยทั่วไปผู้ทอดตลาดจะปิดประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ที่ทำการขายทอดตลาดและอ่านประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดนั้นให้ผู้รู้ราคาทราบด้วย ซึ่งประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดฉบับที่ได้ปิดไว้อาจเป็นฉบับที่มีการแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดตั้งแต่ตอนแรกก็ได้ ซึ่งหากมีการแก้ไขข้อผิดพลาด ผู้ทอดตลาดจะต้องแจ้งให้ผู้รู้ราคาทราบถึงการแก้ไขดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ หากในการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดมีข้อความใดที่คลุมเครือไม่ชัดเจน ผู้ทอดตลาดก็ควรอธิบายให้ผู้รู้ราคาเข้าใจด้วย²⁶

นอกจากการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดแล้ว โดยทั่วไปผู้ทอดตลาดจะนำทรัพย์สินที่จะทำการขายทอดตลาดออกแสดงให้บุคคลทั่วไปได้ตรวจพิจารณาก่อนที่จะทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่จะประสงค์จะซื้อทรัพย์สินนั้นได้ทราบถึงคุณภาพและความชำรุดบกพร่องต่างๆที่มีอยู่ในทรัพย์สินนั้นก่อน²⁷

ทั้งนี้ การประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดตลอดจนการนำทรัพย์สินที่จะทำการขายทอดตลาดออกแสดงให้แก่บุคคลทั่วไปได้ตรวจพิจารณาก่อนนั้นมิใช่เป็นคำเสนอขายทรัพย์สิน²⁸ หากแต่เป็นการแสดงออกซึ่งเจตนาที่จะขายทอดตลาดทรัพย์สินและแจ้งให้บุคคลทั่วไปทราบเพื่อจะได้มาเสนอซื้อทรัพย์สินนั้นด้วยการรู้ราคา ซึ่งเท่ากับเป็นคำชักชวนหรือการเชิญเท่านั้น²⁹ หากยัง

²³ เดือน จิตรกร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 12, น. 89.

²⁴ Mould, Graham, *supra* note 11, p. 50.

²⁵ อัมพร จันทรวจิตร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 9, น. 92.

²⁶ Mould, Graham, *supra* note 11, pp. 174-175.

²⁷ เดือน จิตรกร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 12, น. 89-90.

²⁸ เดือน จิตรกร, เพิ่งอ้าง, น. 90.

²⁹ ยงยุทธ กาฬกาญจน์, คู่มือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้. (กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณการ, 2521) น. 89.

ไม่มีการขายทอดตลาด การประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดก็ไม่ผูกพันผู้ทอดตลาด ผู้ทอดตลาดจะจัดให้มีการขายทอดตลาดตามวันและเวลาที่ได้ประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดไว้หรือไม่ก็ได้ หากมีผู้ใดได้รับความเสียหายจากการเลื่อนหรืองดการขายทอดตลาด ผู้นั้นจะฟ้องร้องให้ผู้ทอดตลาดรับผิดชอบในทางสัญญาไม่ได้³⁰ เว้นแต่ในการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดเช่นนั้น ผู้ทอดตลาดได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อจนเป็นเหตุให้บุคคลเหล่านั้นเสียหาย ผู้ทอดตลาดก็อาจจะต้องรับผิดชอบในทางละเมิด³¹ แต่ในทางกลับกัน หากผู้ทอดตลาดได้ทำการขายทอดตลาด การประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดนั้นก็ผูกพันผู้ทอดตลาดให้ต้องปฏิบัติตามด้วย เช่น ถ้ามีการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดไว้ว่าจะไม่ถอนทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดเมื่อมีการสู้ราคากันแล้ว ผู้ทอดตลาดก็ต้องผูกพันตามนั้น เป็นต้น³²

2. วัตถุประสงค์ของการขายทอดตลาด

เมื่อพิจารณาในแต่ละระบบของการขายทอดตลาดตามกฎหมายไทยอาจแบ่งวัตถุประสงค์ของการขายทอดตลาดได้ดังนี้

(1) การขายทอดตลาดโดยภาคเอกชน

(1.1) เพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจ

บุคคลที่ประกอบอาชีพขายทอดตลาด เช่น บริษัท สหการประมูล จำกัด เป็นต้น เป็นบุคคลที่รับดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินของบุคคลอื่นเพื่อที่ตนจะได้รับค่าบริการสำหรับการดำเนินการเช่นนั้น อันมีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ทอดตลาดเหล่านี้จะต้องได้รับอนุญาตให้ประกอบอาชีพขายทอดตลาด รวมทั้งจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พ.ศ. 2474 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พ.ศ. 2533 กำหนดไว้ด้วย กรณีจึงถือได้ว่าการประกอบอาชีพขายทอดตลาดนี้เป็นอาชีพที่รัฐควบคุมดูแลใกล้ชิด โดยรัฐ

³⁰ อัมพร จันทรวิจิตร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 9, น. 92.

³¹ มนูญถวิลศาสตร์, พระ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย แยกเปลี่ยน ให้ อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรประเสริฐ, 2522) น. 42.

³² อัมพร จันทรวิจิตร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 9, น. 92.

จะต้องให้ความคุ้มครองแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ทอดตลาด ไม่ว่าจะเป็นผู้ขายทรัพย์สินหรือผู้ซื้อทรัพย์สิน อีกทั้งรัฐจำเป็นต้องป้องกันมิให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายด้วย

(1.2) เพื่อให้สามารถขายทรัพย์สินได้ในเวลาอันสั้นและได้ราคาทรัพย์สินที่สูง

เมื่อพิจารณาในแง่มุมมองของผู้ขายทรัพย์สินที่ประสงค์จะขายทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งของตน การนำทรัพย์สินนั้นไปขายทอดตลาดก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้ขายทรัพย์สินมีโอกาสที่จะขายทรัพย์สินได้ในระยะเวลาอันสั้นหากมีผู้สนใจเข้าสู่ราคาทรัพย์สินนั้น ซึ่งการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้มีผู้รู้ราคาเป็นจำนวนมากได้ และโดยกระบวนการที่จะมีการรู้ราคากันนั้น ก็ย่อมเป็นข้อที่แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ขายทรัพย์สินนั้นมีโอกาสที่จะขายทรัพย์สินได้ในราคาที่สูง โดยผู้ขายทรัพย์สินอาจจะทำการขายทรัพย์สินนั้นเองหรือให้บุคคลที่ประกอบอาชีพขายทอดตลาดทำการขายทรัพย์สินนั้นให้ก็ได้

(1.3) เพื่อบังคับชำระหนี้

การขายทอดตลาดเพื่อบังคับชำระหนี้เป็นกรณีที่กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ที่จะบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งของลูกหนี้ได้โดยไม่ต้องใช้สิทธิในทางศาล เช่น เจ้าหน้าที่มีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินที่ลูกหนี้ให้ไว้เป็นจำนำได้เองโดยไม่ต้องฟ้องร้องบังคับจำนำต่อศาล เป็นต้น แต่การบังคับชำระหนี้ดังกล่าวจะต้องดำเนินการตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ เพราะเป็นกรณีที่กระทบต่อสิทธิของลูกหนี้โดยที่ศาลไม่ได้เข้ามากำกับดูแล เว้นแต่ในภายหน้าจะมีข้อพิพาทเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขายทอดตลาดเพื่อบังคับชำระหนี้

(1.4) เพื่อเก็บรักษาเงินแทนทรัพย์สิน

การขายทอดตลาดเพื่อเก็บรักษาเงินแทนทรัพย์สินเป็นกรณีที่ทรัพย์สินนั้นมีสภาพไม่เหมาะแก่การเก็บรักษา กล่าวคือ เมื่อเจ้าหนี้บอกปิดไม่ยอมรับชำระหนี้ หรือเจ้าหนี้ไม่สามารถรับชำระหนี้ได้ หรือลูกหนี้ไม่สามารถยังรู้ถึงสิทธิหรือตัวเจ้าหนี้ที่แน่นอนโดยไม่ใช้ความผิดของลูกหนี้ ลูกหนี้ย่อมสามารถนำทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งหนี้ไปวางไว้ที่สำนักงานวางทรัพย์สินเพื่อให้ตนหลุดพ้นจากหนี้ได้ตามมาตรา 331 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งถ้าหากทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ไม่ควรแก่การวาง หรือเป็นทรัพย์สินจำพวกของสดเสี้ง่าย หรือเป็นทรัพย์สินที่ค่ารักษาทรัพย์สินจะแพงเกินควร ลูกหนี้ก็อาจขออนุญาตศาลเพื่อนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด และนำเงินที่ได้มาวางไว้แทนทรัพย์สินนั้นก็ได้ตามมาตรา 336 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้

(2) การขายทอดตลาดโดยกรมบังคับคดี

โดยหลักของการขายทอดตลาดโดยกรมบังคับคดีจะมีวัตถุประสงค์เพื่อบังคับชำระหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งที่เป็นคดีแพ่งและคดีล้มละลาย เว้นแต่ในกรณีของการขายทอดตลาดตามมาตรา 1364 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแบ่งทรัพย์สินในระหว่างเจ้าของกรรมสิทธิ์รวม ซึ่งการขายทอดตลาดโดยกรมบังคับคดีนี้จัดได้ว่าเป็นกรณีที่มีหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนที่เกี่ยวข้องมากที่สุด

(3) การขายทอดตลาดโดยฝ่ายปกครอง

(3.1) เพื่อบังคับใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

การขายทอดตลาดในกรณีนี้เป็นส่วนหนึ่งของมาตรการบังคับทางปกครองสำหรับคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เป็นหลัก

(3.2) เพื่อขายทรัพย์สินของฝ่ายปกครอง

การขายทอดตลาดในกรณีนี้เป็นการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่เป็นของฝ่ายปกครองเอง ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายปกครองหมดความจำเป็นใช้หรือหากใช้ต่อไปจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก โดยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 กำหนดให้การขายทอดตลาดเป็นหลัก เว้นแต่เป็นกรณีที่มีการขายทอดตลาดนั้นจะไม่ได้ผลดี

3. รูปแบบทั่วไปของการขายทอดตลาด

การขายทอดตลาดสามารถดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบ เช่น แบบยื่นซองประกวดราคา (Sealed Bid Auction) แบบอังกฤษ (English Auction) แบบวิลันดา (Dutch Auction) แบบสงวนราคา (Reserve Auction) แบบแยงกี้ (Yankee Auction) หรือแบบสองเท่าโดยต่อเนื่อง (Continuous Double Auction) เป็นต้น³³ อีกทั้ง การขายทอดตลาดในรูปแบบต่าง ๆ นั้นยังสามารถดำเนินการผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเรียกว่า Electronic Reverse Auction หรือ E-Auction ได้อีกด้วย

³³Stone, Brenda, *supra* note 3.

3.1 การขายทอดตลาดแบบยื่นซองประกวดราคา (Sealed Bid Auction)³⁴

การขายทอดตลาดแบบยื่นซองประกวดราคามีขั้นตอนและวิธีการดังนี้ คือ ผู้ทอดตลาดจะประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดนั้นให้แก่บุคคลทั่วไป โดยหลักเกณฑ์สำคัญประการหนึ่งของการขายทอดตลาดแบบยื่นซองประกวดราคา คือ ผู้ที่ประสงค์จะซื้อทรัพย์สินจะต้องยื่นซองปิดผนึกที่ระบุราคาที่ตนเสนอต่อผู้ทอดตลาด ซึ่งผู้ที่ประสงค์จะซื้อทรัพย์สินนั้นจะสามารถเสนอราคาได้เพียงครั้งเดียว ในการขายทอดตลาดแบบยื่นซองประกวดราคาส่วนมากจะมีการกำหนดราคาขั้นต่ำของทรัพย์สินไว้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ผู้ราคาเสนอราคาต่ำกว่าที่ผู้ขายทรัพย์สินหรือผู้ทอดตลาดจะรับได้³⁵

การขายทอดตลาดแบบยื่นซองประกวดราคาแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) การขายทอดตลาดราคาที่หนึ่ง (First-Price Sealed Bid) เป็นการขายทอดตลาดที่ผู้ทอดตลาดตกลงขายทรัพย์สินให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุด และราคาที่ต้องชำระจะเท่ากับราคาของผู้เสนอราคาสูงสุดนั่นเอง

(2) การขายทอดตลาดราคาที่สอง (Second-Price Sealed Bid) เป็นการขายทอดตลาดที่ผู้ทอดตลาดตกลงขายทรัพย์สินให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุดเช่นกัน แต่ราคาที่ต้องชำระจะเท่ากับราคาของผู้เสนอราคาเป็นลำดับที่สอง³⁶ การขายทอดตลาดลักษณะนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการขายทอดตลาดแบบวิกครี่ (Vickrey Auction) โดยเรียกตามชื่อของนายวิลเลียม เอส วิกครี่ (Mr. William S. Vickrey) ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์ผู้คิดค้นวิธีการขายทอดตลาดในลักษณะนี้

³⁴โปรดดูตัวอย่างประกาศขายทอดตลาดแบบยื่นซองประกวดราคาในภาคผนวก (ก)

(1).

³⁵บุญศิริ คำแก้ว. "ปัญหาราคาในการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี". (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548).

³⁶Stone, Brenda, *supra* note 3.

3.2 การขายทอดตลาดแบบอังกฤษ (English Auction)³⁷

การขายทอดตลาดแบบอังกฤษเป็นวิธีการขายทอดตลาดที่พบเห็นได้ทั่วไปและเป็นที่ยอมรับกันมาก การขายทอดตลาดแบบอังกฤษเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "Open Auction" โดยทั่วไปผู้ทอดตลาดจะกำหนดราคาขั้นต่ำสำหรับการขายทอดตลาดไว้ เพื่อมิให้ราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นต่ำมากจนเป็นเหตุให้ผู้ขายทรัพย์สินต้องขาดทุน ผู้ที่ประสงค์จะซื้อทรัพย์สินจะต้องเสนอราคาเริ่มต้นจากราคาขั้นต่ำและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆตามลำดับ สุดท้ายผู้ทอดตลาดก็จะพิจารณาตกลงขายทรัพย์สินให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุด ซึ่งการขายทอดตลาดแบบอังกฤษนี้สามารถดำเนินการได้โดยใช้ปากเปล่าไม่ต้องอาศัยแบบในการเข้าสู่ราคาเหมือนกับการการขายทอดตลาดแบบยื่นซองประกวดราคา³⁸ ในทางปฏิบัติตามปกติ ผู้ทอดตลาดจะขานราคาและผู้ซื้อราคาจะยกมือหากจะรับราคานั้น แต่ในอีกทางหนึ่งผู้ซื้อราคาก็สามารถบอกเสนอราคาใหม่ได้ด้วย³⁹ โดยการขายทอดตลาดแบบอังกฤษมีข้อดีคือในภาวะตลาดทรัพย์สินหรือเศรษฐกิจที่ตกต่ำ การขายทอดตลาดแบบอังกฤษทำให้ผู้ขายทรัพย์สินได้ประโยชน์ตอบแทนจากราคาทรัพย์สินโดยใช้ระยะเวลาไม่นาน⁴⁰

3.3 การขายทอดตลาดแบบวิลันดา (Dutch Auction)

การขายทอดตลาดแบบวิลันดามีความหมายตาม Black's Law Dictionary ด้วยกันสองความหมายดังนี้

(1) การขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจะเสนอราคาเริ่มแรกไว้เป็นราคาที่สูง จากนั้นก็จะลดราคาลงเรื่อยๆจนกระทั่งทรัพย์สินนั้นถูกขายออกไป

(2) วิธีการเสนอขายหุ้นโดยบริษัทจะเป็นฝ่ายเสนอช่วงของราคา ในขณะที่ผู้ถือหุ้นจะเป็นฝ่ายแจ้งว่าประสงค์จะขายหุ้นในจำนวนและราคาเท่าใด และบริษัทจะซื้อหุ้นตามจำนวนที่

³⁷โปรดดูตัวอย่างประกาศขายทอดตลาดแบบอังกฤษในภาคผนวก (ก) (2).

³⁸บุญศิริ คำแก้ว, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 35.

³⁹Stone, Brenda, *supra* note 3.

⁴⁰บุญศิริ คำแก้ว, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 35.

ต้องการในราคาต่ำที่สุดที่ผู้ถือหุ้นเสนอขาย หรือที่เรียกว่าวิธีการเสนอขายโดยการขายทอดตลาดแบบวิลันดา (Dutch-auction Tender Method)⁴¹

การขายทอดตลาดแบบวิลันดามีวิธีการดังนี้ คือ ผู้ทอดตลาดจะขานราคาสูงสุดของทรัพย์สินที่จะขาย หากไม่มีผู้ใดตอบรับราคา ผู้ทอดตลาดก็จะลดราคาต่ำลงเรื่อยๆ จนกระทั่งมีผู้ตอบรับราคานั้น⁴² ซึ่งจะตรงกันข้ามกับการขายทอดตลาดแบบอังกฤษ โดยทั่วไปการขายทอดตลาดแบบวิลันดาจะใช้กับการขายทรัพย์สินชนิดหนึ่งที่มีจำนวนมากกว่า 1 ชิ้นให้แก่ผู้ซื้อทรัพย์สินที่มีจำนวนมากกว่า 1 คน ซึ่งแทนที่ผู้ทอดตลาดจะต้องระบุรายการทรัพย์สินแต่ละชิ้นซึ่งเป็นชนิดเดียวกัน ผู้ทอดตลาดก็สามารถระบุรายการทรัพย์สินชนิดหนึ่งพร้อมแจ้งจำนวนชิ้นของทรัพย์สินชนิดนั้นด้วย และผู้ตอบรับราคาก็จะเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินชิ้นหนึ่งหรือหลายชิ้นในการขายทอดตลาดนั้น ราคาของผู้ตอบรับราคาทรัพย์สินชิ้นหนึ่งที่ต่ำที่สุดจะกลายเป็นราคาสำหรับการขายทอดตลาดทรัพย์สินชิ้นอื่นๆ ด้วย⁴³ แต่การขายทอดตลาดแบบวิลันดานี้ไม่เป็นที่นิยม⁴⁴

3.4 การขายทอดตลาดทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Reverse Auction หรือ E-Auction)⁴⁵

ด้วยเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารในปัจจุบันทำให้รูปแบบและวิธีการในการติดต่อสื่อสารพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อในอดีตทั้งในแง่ของรูปแบบและวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange หรือ EDI) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail) หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ที่ทำในรูปแบบของข้อมูล

⁴¹Black's Law Dictionary 2000 (Seventh Edition): "Dutch Auction" means (1) An auction in which property is initially offered at an excessive price that is gradually lowered until the property is sold. (2) A method of tendering stock shares, by which a corporation provides a price range, shareholders indicate how many shares they will sell and at what price, and the corporation buys however many shares it wants at the lowest prices offered.

⁴²บุญศิริ คำแก้ว, อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ 35.

⁴³Stone, Brenda, *supra* note 3.

⁴⁴วิกรม เมลาณนท์, อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ 1, น. 8453-8460.

⁴⁵โปรดดูตัวอย่างประกาศขายทอดตลาดทางอิเล็กทรอนิกส์ในภาคผนวก (ก) (3).

อิเล็กทรอนิกส์ (Data Message) โดยมีได้ทำลงในกระดาษเช่นเดิม (Traditional Paper-Based Documents) และในการทำสัญญาระหว่างบุคคลต่างๆในปัจจุบันก็อาศัยการติดต่อสื่อสารทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ซึ่งเป็นการทำสัญญาในรูปแบบและวิธีการใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นด้วยเช่นกัน

ในต่างประเทศได้ออกกฎหมายเพื่อรองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Legal Recognition of Data Message) ที่ได้จากเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ⁴⁶ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายแม่แบบว่าด้วยธุรกรรมที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (Uniform Computer Information Transactions Act (UCITA)) และบทแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 2 ของประมวลกฎหมายเอกรูปร่างว่าด้วยการพาณิชย์ (Proposed Amendments to Uniform Commercial Code Article 2) ในขณะที่ประเทศอังกฤษมีข้อบังคับว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 2002 (Electronic Commerce (EC Directive) Regulations 2002) ส่วนสหภาพยุโรปก็มีกฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ 2000/31/EC (EC Directive 2000/31/EC of The European Parliament and of The Council on "Certain Legal Aspects of Information Society Services, in Particular Electronic Commerce, in The Internet Market" (Directive on Electronic Commerce)) ที่รับรองความมีผลทางกฎหมายของการแสดงเจตนาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ส่วนในประเทศไทยก็มีพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ที่รับรองความมีผลทางกฎหมายของการแสดงเจตนาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่นกัน ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 นี้ได้ยกร่างขึ้นตามแนวทางกฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Model Law on Electronic Commerce 1996) และกฎหมายแม่แบบว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Model Law on Electronic Signatures 2001) ของคณะกรรมการการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (United Nations Commission on International Trade Law หรือ UNCITRAL)⁴⁷

⁴⁶ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, ทวีศักดิ์ กอนันตกุล, สุรางคณา แก้วจำนงค์. คำอธิบายพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2545) น. 10-11.

⁴⁷ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, ทวีศักดิ์ กอนันตกุล, สุรางคณา แก้วจำนงค์, อ้าวแล้วเชิงอรรถที่ 46, น. 11.

ในการทำสัญญาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องอาศัยวิธีการใหม่ในการแสดงเจตนาให้ปรากฏ เช่น การกดปุ่มที่อยู่บนหน้าจอคอมพิวเตอร์ (Icon Clicking) หรือการถ่ายโอนข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตมาสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ (Download) เป็นต้น⁴⁸ ซึ่งกระบวนการขายทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Reverse Auction (E-Auction) หรือ Online Forward Auction) นั้นก็ต้องอาศัยการแสดงเจตนาให้ปรากฏทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่นกัน แม้ว่าการขายทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะมีลักษณะการดำเนินการที่เหมือนกับการขายทอดตลาดกรณีอื่นๆ ในหลายๆแง่มุม แต่บทบาทของผู้ทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นจะมีความสำคัญน้อยกว่าผู้ทอดตลาดในการขายทอดตลาดกรณีอื่น เนื่องจากโดยทั่วไปผู้ทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะไม่เข้าควบคุมทรัพย์สินที่ขายทอดตลาดและการชำระราคา อีกทั้งยังเป็นไปไม่ได้ที่ผู้ทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะตกลงขายทรัพย์สินโดยการกล่าวคำว่า "ขายครั้งที่หนึ่ง ขายครั้งที่สอง ตกลงขาย" ดังนั้น ผู้ทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงมีลักษณะเป็นเพียงสถานที่ชุมนุม (Venue) เพื่อดำเนินการขายทอดตลาดเท่านั้น โดยทั่วไปผู้ทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะไม่รับผิดชอบใดๆ เกี่ยวกับความไม่ชอบด้วยกฎหมายของการขายทอดตลาดที่บริบูรณ์ไปแล้ว ผู้ทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์บางรายจะแจ้งให้ผู้ประสงค์จะซื้อทรัพย์สินทราบล่วงหน้าเลยว่าจะไม่รับผิดชอบเกี่ยวกับคุณภาพ ความถูกต้องหรือความแท้จริงของรายการทรัพย์สิน ความสามารถในการทำนิติกรรมของผู้ที่ประสงค์จะขายทรัพย์สิน และความปลอดภัยในการใช้สอยทรัพย์สินนั้น รวมทั้งไม่รับประกันด้วยว่าผู้ขายทรัพย์สินหรือผู้ซื้อทรัพย์สินจะทำให้การซื้อขายทรัพย์สินนั้นสมบูรณ์ได้จริง⁴⁹ ผู้ทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่พบเห็นได้ในปัจจุบัน ได้แก่ ebay.com, amazon.com, webworldinc.com, pramool.com, onsale.com และ bid.com เป็นต้น ซึ่งจัดเป็นธุรกิจที่ทำกำไรในสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 16.15 ของกำไรที่เกิดขึ้นในธุรกิจทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกรูปแบบ⁵⁰

การขายทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีขั้นตอนและวิธีการดังนี้ คือ ทั้งผู้ที่ประสงค์จะขายทรัพย์สินและผู้ที่ประสงค์จะซื้อทรัพย์สินจะต้องสมัครเป็นสมาชิกของเว็บไซต์ของผู้ทอดตลาด

⁴⁸วนิดา วัชรานุกุล. "ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์". (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548).

⁴⁹Glantz, Daniel J. "For-bid Scalping Online ? : Anti-scalping Legislation in An Internet Society". Cardozo Arts and Entertainment Law Journal (2005) pp. 261-299.

⁵⁰Korybut, Michael. "Online Auctions of Repossessed Collateral under Article 9". Rutgers Law Journal (Fall 1999) pp. 29-129.

ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อน ซึ่งโดยปกติจะไม่ต้องเสียค่าสมาชิก โดยในขั้นตอนการสมัครสมาชิกนั้น จะต้องมีการระบุชื่อและที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Address) ด้วย ซึ่งในกรณีของ eBay นั้น ถ้าเป็นการขายหรือซื้อทรัพย์สินที่มีราคาตั้งแต่ 15,000 เหรียญสหรัฐอเมริกาขึ้นไป eBay จะกำหนดให้ต้องมีการพิสูจน์ตัวตนบุคคลโดยใช้ข้อมูลบัตรเครดิตหรือบัตรประจำตัวประชาชนด้วย⁵¹ เมื่อผู้ทอดตลาดตอบรับการเป็นสมาชิกแล้วก็จะได้รับรหัสผ่านเพื่อขายหรือซื้อทรัพย์สินในเว็บไซต์นั้นต่อไป ในส่วนของผู้ทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยคือ pramool.com นั้นก็มีขั้นตอนและวิธีการในการขายทอดตลาดที่ไม่แตกต่างไปจาก eBay เท่าใดนัก กล่าวคือ pramool.com ได้แบ่งสมาชิกของเว็บไซต์เป็น 2 ประเภท คือ สมาชิกธรรมดาและสมาชิกพิเศษ โดยการสมัครสมาชิกธรรมดาเพื่อขอรหัสผ่านจะอาศัยแต่เพียงการระบุชื่อและที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น แต่สมาชิกธรรมดาก็ไม่มีสิทธิเข้าร่วมในการขายทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในขณะที่การสมัครสมาชิกพิเศษจะต้องมีการแจ้งเลขที่บัตรประจำตัวประชาชนและหมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้ด้วย เพื่อวัตถุประสงค์ในการรับรองความมีตัวตนอยู่จริงและสามารถติดต่อได้ของสมาชิกพิเศษ ซึ่งสมาชิกพิเศษจะได้รับประโยชน์ในแง่ของความน่าเชื่อถือ โดยเว็บไซต์จะแสดงสัญลักษณ์ที่ระบุว่าสมาชิกพิเศษให้หลังชื่อของสมาชิกพิเศษนั้น และเฉพาะแต่สมาชิกพิเศษเท่านั้นที่มีสิทธิทำการขายหรือซื้อทรัพย์สินโดยวิธีการขายทอดตลาดได้

ผู้ที่ขายทรัพย์สินจะระบุรายการทรัพย์สินและข้อมูลรายละเอียดของทรัพย์สินในเว็บไซต์ให้เพียงพอที่จะให้ผู้สนใจจะซื้อทรัพย์สินนั้นเข้าใจสภาพของทรัพย์สินนั้นได้ดี เช่น อายุการใช้งาน การรับประกัน ภาพทรัพย์สิน เป็นต้น รวมทั้งระบุจำนวนเงินที่จะเริ่มต้นการขายและวิธีการชำระราคาทรัพย์สินด้วย ผู้ทอดตลาดเกือบทุกเว็บไซต์จะระบุค่าเตือนผู้ขายทรัพย์สินไว้ด้วยว่าหากมีการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดแล้วก็จะไม่สามารถยกเลิกได้ เว้นแต่ราคาสูงสุดนั้นต่ำกว่าราคาที่ผู้ขายทรัพย์สินตั้งไว้ ในการขายทอดตลาดจะมีผู้ผู้ราคาที่สูงขึ้นตามลำดับภายในระยะเวลาที่ผู้ขายทรัพย์สินแจ้งไว้ เมื่อสิ้นระยะเวลาดังกล่าวผู้ทอดตลาดจะประกาศผู้ผู้ราคาสูงสุดและราคาที่ตกลงขายทรัพย์สินนั้น และแจ้งให้ผู้ซื้อทรัพย์สินที่เป็นผู้ผู้ราคาสูงสุดทราบทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail หรือ E-Mail) โดยผู้ทอดตลาดจะหักค่าบริการที่คำนวณจากราคาทรัพย์สินจากบัตรเครดิตของผู้ขายทรัพย์สิน แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้ทอดตลาดยังไม่ได้รับมอบทรัพย์สินจากผู้ขายทรัพย์สินมาไว้ในความครอบครองเพื่อส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อทรัพย์สิน และผู้ทอดตลาดไม่ได้เป็นตัวแทนของผู้ขายทรัพย์สินในการรับชำระราคาทรัพย์สินจากผู้ซื้อทรัพย์สิน

⁵¹ Stone, Brenda, *supra* note 3.

ผู้ขายทรัพย์สินและผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวก็ต้องไปดำเนินการชำระหนี้ที่เกิดจากการซื้อขายนั้นกันเอง โดยผู้ทอดตลาดจะไม่เกี่ยวข้องในกระบวนการดังกล่าวอีก

การขายทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการขายทอดตลาดรูปแบบหนึ่งที่มีการประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดโดยเปิดเผย เพื่อให้บุคคลทั่วไปที่สนใจสามารถเข้าร่วมการขายทอดตลาดนั้นได้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปที่สนใจจะซื้อทรัพย์สินนั้นมีโอกาสได้พิจารณาและตัดสินใจว่าจะซื้อทรัพย์สินนั้นหรือไม่โดยไม่มีข้อจำกัด แม้จะมีขั้นตอนให้ต้องสมัครเป็นสมาชิกของเว็บไซต์ก่อน ก็เป็นแต่เพียงเพื่อทราบรายละเอียดของบุคคลสำหรับการติดต่อกลับเท่านั้น ในกระบวนการขายทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น แม้โดยสภาพแล้วผู้ทอดตลาดจะไม่สามารถทำการเคาะไม้เพื่อให้การขายทอดตลาดบริบูรณ์ได้ แต่การที่ผู้ทอดตลาดประกาศผู้รู้ราคาสูงสุดและราคาที่ตกลงขายทรัพย์สินนั้นและแจ้งให้ผู้ซื้อทรัพย์สินที่เป็นผู้รู้ราคาสูงสุดทราบทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ก็น่าจะถือได้ว่าผู้ทอดตลาดได้แสดงกริยาอื่นอย่างใดอย่างหนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อันเป็นการทำให้การขายทอดตลาดบริบูรณ์ตามมาตรา 509 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้แล้วเช่นกัน⁵²

⁵² พัทรินทร์ ฉัตรวรชिरกุล. "ธุรกิจการประมูลสินค้าบนอินเทอร์เน็ตและปัญหาทางกฎหมาย". อุบลพาห (พฤษภาคม - สิงหาคม 2543) น. 5-11.